

**Kritika je nujna
in zdrava**

Vedno spet opažamo, kako so mnogi med našimi publicisti, literarnimi avtorji in umetniki alergični za vsako besedo resne kritike, posebno tisti, ki sicer sami niso preveč tenkočutni v besedah. Posebne razmere pri nas v zamejstvu so vzrok, da se razveselimo vsake slovenske publikacije, takorekoč vsake tiskane slovenske besede, ki izraža neko kulturno ali slovensko narodno hotenje, in vsakega, še tako začetniškega umetniškega napora. Zato skoro vedno samo hvalimo, hvalimo če je le količkaj mogoče, da bi ta publicistična, literarna in umetniška prizadevanja vzpodbudili in dali avtorjem poguma za nadaljevanje.

Vendar pa je tu pa tam le potrebno izreči tudi besedo kritike, ki pa je z naše strani vedno dobro mišljena in bi rada bila konstruktivna, namreč da bi vzpodbujala tudi h kvaliteti, ne samo h kvantiteti. Včasih je seveda tudi izraz resne kritičnosti, izraz prepričanja, da bi bil umetnik ali pisatelj (ali publicist) napravil še bolje, da bi se bilo dalo storiti še več. Taka kritika skuša umetnika samega navajati h kritičnosti do lastnega dela in s tem k trudu za večjo kvaliteto. In taka kritika je predvsem dokaz, da jemlje kritik avtorja resno in da ne hvali kar tjavendan zaradi prijateljstva ali ljubege miru.

Jasno je, da ni možen ne le nikakršen kulturni, ampak sploh nikakršen razvoj, če ni zapopadena v njem tudi kritična misel, ki je njegovo pravo gonilo. To velja tudi za našo zamejsko slovensko skupnost. Zato se čudimo avtorjem, ki so osebno užaljeni ob vsaki najrahljši kritiki, kot da je hotela biti osebna žalitev. Lahko se zgodi, da kritik nima prav in se zmoti, ker ni strokovnjak za tisto področje, ampak sodi bolj po vtisu. Na žalost namreč nimamo strokovnih kritikov za vsako področje. Kritiki v tisku so navadno poklicni časnikarji, ki razpolagajo samo s splošnim znanjem in kulturo, niso pa specialisti za posamezna področja, npr. za literarno ali umetnostno kritiko in zgodovino, za jezikoslovje, glasbo, gledališče, itd. Tako strokovno kritiko si lahko privoščijo samo veliki listi v glavnih kulturnih centrih, kjer je lahko najti širok krog strokovnih sodelavcev. Pri nas to ni mogoče. To je seveda v škodo kvalitete našega kulturnega življenja. Zadušiti pa z dokazovanjem osebne užaljenosti in zamer še tisto malo kritike, kar je premore naša sredina, bi pomenilo znižati našo kulturno raven na skrajno nizko stopnjo, na popoln provincializem.

Še posebno nestrpnost do kritike je opaziti pri politikih, ki pa bi se morali že zaradi svojega pojmovanja političnega dela in zaradi stvari, ki ji služijo, zavedati pomena

(Nadaljevanje na 2. strani)

V ZNAMENJU BLIŽNJIH VOLITEV

Sedanja zakonodajna doba se zelo naglo bliža koncu in vse italijansko politično življenje se že razvija v predvolilnem vzdušju. Pred dnevi je dnevni tisk objavil vest, po kateri bi dan političnih volitev že bil neuradno določen za 27. maj, kar pomeni, da imata poslanska zbornica in senat le še dober mesec časa za svoje delovanje. Pred obema zakonodajnima telesoma pa je še cela vrsta zakonskih osnutkov, ki čaka na odobritev. V senatu še vedno poteka razprava o deželnem volilnem zakonu. Tu se desna opozicija sicer krepko poslužuje vseh mogočih parlamentarnih sredstev za izvajanje obstrukcije, vendar ne žanje tolikšnih uspehov, kot jih je svoj čas v poslanski zbornici. Kljub temu mnogi drugi zakonski osnutki ne morejo izčrpati predpisane parlamentarne postopka in obstaja nevarnost, da ne bodo v tej zakonodajni dobi odobreni.

Vladna večina skuša zato te dni doseči z opozicijo sporazum o zaključnem parlamentarnem delu, to je dogovor o vrstnem redu zadnjih parlamentarnih razprav. Vprašanja, ki bi jih morali še pred razpustom parlamenta z zakonom urediti, so naslednja: vseučiliška reforma, ki je ena programskih točk sredinsko-leve koalicije; preureditev ekonomskega in normativnega statusa javnih nameščencev in uslužbenec; povišanje pokojnin bišim bojevnikom in ukrepi v korist področjem na Siciliji, ki jih je prizadel zadnji potres.

Poleg tega je še vedno aktualno vprašanje bivše vojaške obveščevalne službe (SIFAR). Ministrski predsednik Moro se je namreč še pred kratkim pred parlamentom ponovno obvezal, da bo poročal o zaključkih preiskave, ki jo je vlada spet uvedla v zvezi z dogodki v poletju 1964.

Tudi v sami vladni koaliciji je čutiti, da se bližajo politične volitve, saj so večji ali

manjši spori med strankami vladne večine tako rekoč na dnevnom redu. Vsaka stranka skuša namreč zavzemati do posameznih vprašanj nekoliko bolj avtonomna stališča in se s tem diferencirati od ostalih partnerjev, ker računa, da bo tako lažje ohranila svoje volivce, oziroma si še pridobila nove.

Sele volilni izidi bodo seveda pokazali, koliko in v kakšni meri je bila ta taktika uspešna. Kdor pa razumno ocenjuje sedanje italijansko politično stanje, mora po našem mnenju že sedaj priti do zaključka, da tudi bližnje volitve ne morejo povzročiti bistvenih sprememb. To pa predvsem zato, ker razen sredinsko-leve politike, sredinsko-leve vladne koalicije nima danes Italija nobene druge resne politične alternative. Preusmeritev na desno je nemogoča, velika levica, kakršno predlagajo komunisti in socialproletarci, pa je programsko in idejno preveč protislovna, da bi mogla predstavljati resno politično alternativo sredinsko-levi politiki.

Zato bosta krščanskodemokratska in socialistična stranka tudi v prihodnji zakonodajni dobi nosila glavno breme in odgovornost za italijansko politiko, četudi ni njuno dosedanje sodelovanje izpolnilo marsikaterega pričakovanja italijanskega ljudstva. Krščanska demokracija bo verjetno na teh volitvah plačala določeno kazen za svojo dvajsetletno vodilno vlogo v italijanski politiki in najbrž zgubila nekaj glasov, socialisti pa bodo morali v volilnem boju napeti vse sile, če hočejo ohraniti število glasov, ki sta jih leta 1963 prejeli tedanji stranki socialdemokratov in socialistov. Kljub temu pa, kot smo že dejali, tudi nove volitve ne morejo povzročiti bistvenih sprememb, razen če se seveda ne zgodi nekaj povsem novega, ki bi moglo spremeniti sedanji tok politike.

MIROVNE POBUDE ZA VIETNAM

Te dni se je razširila novica, da biva že od konca januarja v Hanoju poseben pooblaščenec predsednika Johnsona, da bi se pogajal s severnovietnamsko vlado o začetku mirovnih pogajanj. Ta pooblaščenec baje ni Američan, ampak diplomat neke vzhodnoevropske komunistične države. Morja je to kak sovjetski diplomat.

Tudi glavni tajnik Združenih narodov U Thant je začel z novo lastno pobudo, da bi prišlo do mirovnih pogajanj v Vietnamu. Na daljšem potovanju po Aziji in Evropi se je sestel med drugim v Novem Delhiju in v Moskvi z dvema severnovietnamskima

predstavnikoma. Za en dan je nato odložil svojo vrnitev v New York, da bi se danes, v četrtek, sestel še z vodjo severnovietnamske delegacije v Parizu, Mai Van-hojem, ki velja za enega najvplivnejših severnovietnamskih diplomatskih predstavnikov. Pričakujejo, da bo še nocoj objavljeno uradno poročilo o U Thantovem razgovoru z njim.

—0—

UMRL JE I. PIZZETTI

12. t. m. je umrl v Rimu slavni italijanski skladatelj Ildebrando Pizzetti, v starosti 88 let.

RADIO TRST A

• NEDELJA, 18. februarja, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojanu; 10.15 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Zajček Lisko«. Basen, napisala Mara Kalan. Igra R.O., vodi Lojzka Lombar; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Glasba po željah; 13.30 Nadaljevanje glasbe po željah; 14.30 Nedeljski vestnik; 14.45 Sanremo 1968; 15.30 »Zlomljena kitara«. Radojska fantazija, napisal Joško Lukeš. Igrajo člani Slovenskega gledališča v Trstu, režira avtor; 17.30 Prijatelji zborovskega petja; 18.00 Koncert v miniaturo; 19.15 Sedem dni v svetu; 20.30 Iz Slovenske folklore: Rado Bednarik: »Pratika za drugi polovico februarja«; 22.10 Sodobna glasba.

• PONEDELJEK, 19. februarja, ob 11.40 Radio za šole (za srednje šole); 12.10 Pomenek s poslušavkami; 17.20 Ne vse, toda ovsem; 17.40 Radio za šole (za srednje šole); 18.30 Iz Bachovega in Vologovega opusa; 20.00 Pripovedniki naše dežele: Josip Tavčar: »Usodna noč«; 22.30 Slovenski solisti. Mezzosopranistka Dana Ročnik, pri klavirju Gita Mally. Ljudske pesmi iz Medjimurja v predelavi Vinka Zganca.

• TOREK, 20. februarja, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.00 Iz slovenske folklore: Rado Bednarik: »Pratika za drugo polovico februarja«; 17.20 Slovenščina za Slovence, pripravlja prof. Martin Jevnikar; 17.40 Radijska univerza: Bruno Nice: Veliki pomorščaki: »Evropske ladje v Zahodni Indiji«; 17.50 Ljudske pesmi v izvedbi otroških zborov Glasbene matice iz Trsta; 18.30 Koncertisti naše dežele; 19.10 Polšče za vas, quiz oddaja; 20.35 Maurice Ravel: »Otrok in njegov začarani svet«, lirski fantazija v dveh delih. V odmoru (približno ob 21.20) Pogled za kulise, pripravlja Dušan Pertot.

• SREDA, 21. februarja, ob: 11.40 Radio za šole (za prvo stopnjo osnovnih šol); 12.10 Liki iz naše preteklosti: »Baron Andrej Winkler« (Franc Orožen); 17.20 Odvetnik za vsakogar, pravna posvetovalnica; 17.40 Radio za šole (za prvo stopnjo osnovnih šol); 18.30 Slavni solisti v Trstu; 19.10 Zdravniška posvetovalnica, (dr. Raffko Dolhar); 20.35 Simfonični koncert. Vodi Eliahu Inbal. Sodeluje violončelist Libero Lana.

• ČETRTEK, 22. februarja, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.00 Tri in ena, sobotni variete. Besedilo Danila Lovrečiča; 17.20 Pregled italijanskega slovstva: Marija Kacin; 18.30 Sodobni italijanski skladatelji; 19.10 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše, pripravlja Krasulja Simoniti; 20.35 »Veter«, radijska igra Smiljana Rozmana. Igra R.O., režira Jože Peterlin; 22.30 Skladbe brazilskih skladateljev.

• PETEK, 23. februarja, ob: 11.40 Radio za šole (za drugo stopnjo osnovnih šol); 12.10 Gospodinja nakupuje, pripravlja Tone Penko; 17.20 Ne vse, toda o vsem; 17.40 Radio za šole (za drugo stopnjo osnovnih šol); 18.30 zbor iz Lesc pod vodstvom Karla Boštjančiča; 19.10 Novele XX. stoletja: Ivo Sorli: »Miška v pasti«; 20.35 Gospodarstvo in delo; 20.50 Knocert operne glasbe. Vodi Pietro Argento, Sodelujeta sopranistka Rukmini Sukmavati in tenorist Luigi Infantino; 22.30 Komorne skladbe skladateljev iz naše dežele.

• SOBOTA, 24. februarja, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.00 Iz starih časov (Lojze Tul); 13.30 Semenj plošč; 15.00 Glasbena oddaja za mladino; 16.00 Avtoradio — oddaja za avtomobiliste; 16.10 Pregled slovenske dramatike. Pripravila Jože Peterlin in Josip Tavčar. Šetnajsta oddaja. Dramatika Otona Zupančiča; 17.20 Dialog — Cerkev v sodobnem svetu; 17.40 Lojzka Bratuž: »Slavjanofilstvo in panslavizem Fjodora Ivanoviča Tjučeva«; 18.30 Veliki mojstri jazz: Gil Evans; 19.10 Družinski obzornik (prof. Ivan Theuerschuh); 19.30 Sestane s »Fans«; 20.35 Teden v Italiji; 20.50 Tri in ena — sobotni variete. Besedilo Danila Lovrečiča; 21.20 Vabilo na ples; 22.40 Za prijeten konec tedna.

TEDENSKI KOLEDARČEK

18. februarja, nedelja: Dragoslava, Smiljan
19. februarja, ponedeljek: Miro, Rado
20. februarja, torek: Leon, Levka
21. februarja, sredo: Irena, Marcel
22. februarja, četrtek: Marjeta, Peter
23. februarja, petek: Marta, Bogdan
24. februarja, sobota: Matija, Matko

Zanimive razprave v parlamentu SR Slovenije

Zadnji čas je opaziti izredno poživljenje dela in zakonodajnih pobud slovenskega parlamenta, kot lahko imenujemo republiško skupščino SR Slovenije. Medtem ko je bila slovenska republiška skupščina dve desetletji le nekak odmev zvezne skupščine v Beogradu, saj je obravnavala skoraj izključno zakone, ki so prihajali od tam, in po njih »krojila« republiške zakone, je zdaj njeno delo veliko bolj samostojno in »zakonodajno«.

V zadnjih dneh razpravlja predvsem o bodoči gospodarski politiki v Sloveniji. Predsednik izvršnega sveta (vlade) Stane Kavčič in druge odgovorne politične osebnosti so že večkrat naglasili potrebo po načrtnem razvoju slovenskega gospodarstva in s tem v zvezi vsega slovenskega nacionalnega življenja, katerega življenjski sok so ravno denarna sredstva, ki prihajajo v raznih oblikah iz narodnega gospodarstva. Zato je slovenski narod v SR Sloveniji kot celota kar najbolj zainteresiran na tem, da je slovensko gospodarstvo zdravo in konkurenčno, tako v jugoslovanskem državnem okviru kot na mednarodnih trziščih. In zdrav, dinamičen razvoj slovenskega gospodarstva naj bi zagotovil ravno nacionalni razvojni načrt. Prva stopnja tega načrta pa bo »resolucija o ekonomski po-

litiki v letu 1968«, o kateri so te dni začeli razpravo republiški, gospodarski in organizacijsko politični zbor slovenske republiške skupščine.

Med to razpravo v slovenski skupščini je imel predsednik vlade Stane Kavčič daljši govor, v katerem je nakazal smernice in cilje novega gospodarskega razvoja v Sloveniji. Rekel je med drugim: »...Predvidujemo, da bomo v Sloveniji letos, v primerjavi z lanskim letom, povečali realni družbeni proizvod (narodni dohodek, op. ur.) za 5 do 6%; vlaganje v osnovna sredstva (investicije) za 7 do 8%; nominalne osebne dohodke (kosmate plače) za 8% in realne za 5%; izvoz pa za 9 do 11%. V naših ocenah prevladujeta realizem in zmernost.«

Stane Kavčič je poudaril tudi najnujnejših pristojnosti republik pri reševanju njihovih gospodarskih problemov, ker to zahteva načelo samoupravljanja.

PRICEVANJE O NEMSKEM ODPORNISKEM GIBANJU

V dnevniku »La Stampa« objavlja dopisnik Aldo Falivena izredno zanimiva poročila o razgovorih z ljudmi, ki so sodelovali s Hansom in Marie Scholl v protihitlerjanski odporniški skupini »Bela roža« v Münchenu. Leta 1943 sta bila obglavljena s skupino drugih članov odporniške skupine.

Tako je tudi širša evropska javnost zvedela, kako je bila odkrita ta odporniška skupina, ki velja za simbol nemškega odpora proti Hitlerju.

V Osnabrücku pa je v teku proces proti bivšim SS-ovcem, ki so umorili skupino Judov v Bavenu v Italiji.

UMRL JE KARDINAL VEUILLOT

Umril je pariški nadškof, kardinal Veuil- lot, star komaj 55 let. Šele 1. 1966 je nasledil kardinala Feltina.

BANDITI NA SARDINIJI

V sardinskem kraju Barisardo je prišlo v noči od torka na sredo do streljanja med karabinjerji in banditi, ki so skušali vlomiti v tamkajšnjo pošto. Dva bandita sta bila ranjena in ujeta. Eden je hudo ranjen. Več drugih banditov pa je pobegnilo z avtomobilom. Na kraju spopada so našli dve ročni bombi, avtomatsko puško, hitrostrelko in mnogo municije.

Pri Nuoru pa je bil umorjen neki 46-letni pastir. Menijo, da so ga umorili banditi iz maščevanja, ker je dal baje karabinjerjem nekaj podatkov o razbojnikih.

Nadaljnje ameriško vojaštvo v Vietnam

Vietkonško-severnovietnamska ofenziva v Južnem Vietnamu je zadnje dni precej uplahnila in v bistvu gre tam trenutno za »očiščevalne« operacije, četudi se vnamejo ponekod še ostri boji, zlasti pri mestu Hue. Vendar pa je to najbrž le zatišje pred novim ofenzivnim valom. Zato je ameriški predsednik sklenil poslati v Južni Vietnam še novo okrepitev 10.500 mož.

Uradno je zdaj v Južnem Vietnamu 525.000 ameriških vojakov. Glede na najmodernejšo oborožitev predstavlja to ogromno vojaško silo, kateri je treba dodati približno enako število južnovietnamske vojske, katere bojna morala in udarna sila pa sta seveda mnogo nižji.

STAVKA V BOLNIŠNICAH

V sredo zvečer se je končala stavka 20.000 zdravnikov v italijanskih bolnišnicah. Danes pa se je začela stavka zdravnikov v umobolnicah in za ponedeljek je napovedana stavka 120.000 uslužbencev v vseh 2000 italijanskih bolnišnicah. Lahko si je predstavljati, kakšno vzdušje vlada te dni med bol-

niki v bolnišnicah. Nekateri so začeli iz protesta proti takim razmeram še sami z gladovno stavko.

KRIKA JE NUJNA IN ZDRAVA

(Nadaljevanje s 1. strani)

kritike in miselnega pluralizma; le svobodno izražanje mnenj in kritike zagotavlja, da politična vodstva ne zdrknejo v neidejnost, nenačelnost in v iskanje samih trenutnih koristi, brez pravega cilja.

Kdor meni, da mu je storil kritik krivico, lahko to odkrito napiše in objavi v istem listu. Vsaj naš list je zmeraj odprt za diskusijo. Tako se bo razvilo morda nekoliko polemike, kar pa je samo zdravo in kulturno plodno — vsekakor bolj kakor kujanje in negovanje bolestone občutljivosti in osebne zamere.

fj

Izdajatelj: Engelbert Besednjak • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

Pojasnilo škofovega vikarja

Spoštovani gospod urednik,

v zadnji številki Vašega lista ste objavili članek, v katerem zahtevate, naj škofijska oblast pojasni duhovnikom in vernikom, zakaj ni bilo slovenske pesmi in molitve pri ekumenski pobožnosti v tržaški stolnici sv. Justa v četrtek, 25. januarja.

Po svojih močeh rad ustrezem tej zahtevi. Najprej povem, da sem duhovnikom v sredo, 24. jan., pojasnil, kako bo potekla pobožnost. Nadalje Vas moram spomniti na podobno pobožnost, ki je bila v Trstu že v novembru, in na tisto, ki je bila v goriški stolnici tudi 25. jan. Ne omenjam obiskov našega g. nadškofa pri nekatoliških skupnostih. Ker ni bilo pri teh pobožnostih ali srečanjih v Trstu in Gorici govora o rabi slovenskega jezika, menim, da velja Vaš poziv za oba nadškofa in da sta zaradi tega oba prizadeta.

1. V stolnici sv. Justa so se sestali k skupni molitvi višji predstavniki krščanskih veroizpovedi. Med seboj so se dogovorili, kaj bodo govorili, peli in molili. Šlo je torej za različne veroizpovedi, ne pa za različne jezike ali narodnosti. Če bi prišla tudi slovenščina do izraza, bi bili lahko tega veseli; a ker je ni bilo, ne moremo kričati, da se nam je zgodila krivica. Če bi bilo že vse urejeno, bi ne bila potrebna ekumenska srečanja.

2. Omenjate turistične table. Ko so se že pred več meseci na Opčinah pojavile prve table, je nanje takoj opozoril »Katoliški glas«. V kratki novici sem v listu vsaj indirektno povedal, kdo je table postavil. Javnost tedaj ni tako reagirala, kakor bi pričakovali, čeprav so table izraz nevednosti in nespretnosti ter klofuta za Slovence in Italijane: Slovence vabijo k italijanski maši, Italijane pa k slovenski maši! Tabel ni postavila škofija in zanje ne odgovarja. Tisti, ki so jih naročili, plačali in postavili, bodo lahko povedali, zakaj niso sprejeli navodila, naj bodo table tudi v slovenskem jeziku.

3. Napovedujete, da boste to in ono povedali v listu. Ni treba napovedovati, saj je to Vaša dolžnost. Nikoli se nisem izogibal debati in polemiki. Zato bom prav vesel, če bomo skupno pojasnili naše potrebe in težave ter poiskali morebitne rešitve. Dobro pa veste, da je danes, bolj kot kdaj prej, zelo težko odkriti potrebe in poiskati rešitve v koncilskem duhu. Zelo bo pa škofijska oblast vesela, ako boste pomagali prepričati naše ljudi, naj radi obiskujejo slovensko službo božjo, naj zahtevajo slovenskega duhovnika za pripravo na poroko, za poroko, krst, pogreb, blagoslove, spoved itd. Vedno in povsod to ni mogoče, a je le preveč zanikrnosti in brezbriznosti. Zame je največja krivica, ki se godi slovenskemu narodu v zamejstvu, prav ta, da se vedno bolj manjša število naših ljudi, ki se udeležujejo slovenskih bogoslužnih pobožnosti. Koliko je naših ljudi, ki niso bili še nikoli pri slovenski maši, ki ne vedo, kje je v mestu slovenska služba božja in kje slovenski duhovnik?

Spoštovani g. urednik! O marsičem se lahko pogovorimo, a ne delajmo si težav, kjer jih ni treba. Prihodnji meseci nam bodo prinesli marsikatero priliko za razgovor in debato, a morda tudi marsikatero nepriliko in težavo, če ne celo bridko urico. Bodo trdni v veri in v dobrem; le tako bomo našli pravo pot za ohranitev, okrepitev in pomladitev našega življenja.

Z željo, da bi Novi list v dobri meri pripomogel v iskanju te poti, Vas vdano pozdravljam

LOJZE SKERJ
škofov vikar

S TRŽAŠKEGA

PRESERNOVA PROSLAVA V BAZOVICI

V nedeljo 18. 2. 1968 ob 17. uri. Spored: Moški pevski zbor Lipa, recitacije šolske mladine, otroški pevski zbor, registracije gospe Mire Sarđočeve, članice Slov. gledališča, govor prof. Peterlina, cerkveni pevski zbor. Vstop z vabilom.

IZJAVA RADIJSKEGA ODRA NA POSTAJI RADIA TRST A

Igravci Radijskega odra Radia Trst A se solidarno pridružujejo vsedrjavni stavki radijskih, televizijskih in filmskih igravcev, ki traja od 12. do 15. februarja.

Tej stavki pridružujejo člani radijskega odra na radiu TS A zahteve, ki so jih pismeno že ponovno naslovili na vodstvo Rai-a, a niso dobili nanje nikdar pismenega odgovora. Zadnje pismo, poslano prde več meseci, pa ni sploh našlo odziva.

Te zahteve so:

1. Da se položaj igravcev na Radiu Trsta A v celoti izenači s honorarji, ki jih določa vsedrjavna pogodba, čeprav se lahko ohrani različen način dela. Rai plačuje vsem igravcem prispevek za zavarovanje, pokojninski in bolniški fond, razen igravcem na postaji Radio Trst A. Da zadostijo državnim določbam morajo igravci radijskega odra celotno plačevati prispevke za omenjene sklade in upravne stroške iz svojih minimalnih honorarjev. Za vse delo, ki ga ima pravni predstavnik Radijskega odra ne prejema od Rai-a nobenega honorarja.

2. Radijski oder mora imeti pravico do odškodnine za ponovljena dela, ki zavzemajo v sporedih postaje več kot 50% vseh dramskih oddaj v enem letu. Zahtevamo, da se določbe vsedrjavne pogodbe glede ohranitve radijskih posnetkov, glede odškodnine kot glede dobe, v kateri se smejo hraniti, aplicirajo tudi na Radiu Trst A.

3. Nujno potrebna je tudi ureditev honorarjev za dela, ki jih zaradi tehničnih zahtev ni mogoče posneti v enem dnevu, ampak zahtevajo več delovnih dni. Dramsko zahtevnejša in obsežnejša dela so na ostalih radijskih postajah Rai-a razčlenjena na dva ali več plačanih delovnih dni.

Za igravce Radijskega odra pa velja dva ali večdnevna delovna prisotnost za isto delo kot en sam plačani dan.

4. Kakršnokoli izboljšanje v državnem merilu mora avtomatično veljati tudi za igravce Radijskega odra. Doslej se je to le delno reševalo in še z večmesečno zamudo.

Z ozirom na vse to zahtevamo ponovni pregled pogodb in njihovo prilagoditev gornjim točkam, da ne bodo igravci, ki nastopajo v okviru Radijskega odra še nadalje zapostavljeni.

Člani Radijskega odra

F. J. * 3 SMRT V POMLADI

»Toliko sem že bil po svetu, da mi zdaj doma najbolj ugaja,« je dejal gospodar.

Potem je prišlo na prag deklet in ju povabilo v kuhinjo, kjer se je kadila na mizi skleda zabeljenih ajdovih žgancev in mleka. Jedla sta sama. Izpraznila sta skledo, nato sta se zahvalila dekletu. Dala jima je roko, enako gospodar.

»Če bosta še kdaj hodila tod okrog, pa se še kaj oglasita,« ju je povabil.

To sta rada obljubila. Začela sta se vzpenjati v sončno pobočje, ki se je dvigalo tik nad hišo. Janez je zavriskal, da je odmevalo od gore. Gozdovi pa so bili polni ptičjega žvrgolenja.

Že sredi dopoldneva sta prispela na vrh. Valovita, z belimi skalami posejana planota je bila zapuščena. Sredi nje je samevala stara, iz kamenja sezidana cerkvice svete Uršule, ki je gotovo pred tisoč leti in več nadomestila bogata Slovencev, katerega so častili vrh gorá. Na vzhodnem robu planote je stala starodavna mežnarija, prav tako zgrajena iz sivega, neobdelanega kamenja, toda v njej že dolgo ni nihče prebival. Bilo je zelo samotno in tiho. Sončnega miru ni motilo niti zvončkanje in blejanje ovac, ki so se pasle po visoki travi okrog cerkvice. Zrak je bil čist in oster.

Tudi v planinski koči nista našla žive duše. Morala sta dolgo klicati, da se je prikazala od nekod oskrbnica, ki je pazila obenem tudi na ovce kmetov. Bila je starejša, redkobesedna ženska in vajena samote. Odložila sta nahrbtnika in ji naročila, naj jima skuha opoldne čaj z limono, saj za pravo kosilo nista imela več denarja. Nato sta počasi obšla planoto, naposled pa sedla v travo tik nad prepadi na severni strani ter molče uživala razgled na koroške gore in sončno samoto. Lahen veter je komaj opazno pripogibal visoko travo in šope rododendrona, ki je rasel nad prepadom. Tine je čez nekaj časa legel vznak in sklenil roke pod glavo ter se predal svojim sanjarijam, ki so se pojavljale kakor beli oblački na nebu izza obzorja njegove zavesti, Janez pa je sedel na nizko skalo, ki je molela iz trave, in začel zapisovati svoje misli in občutja v popotni dnevnik, ki ga je držal na kolenih. Še sama nista vedela, koliko časa je tako poteklo, ko so ju vzdramili dekliški glasovi. Dvignila sta glavi in zagledala dve izletnici, ki sta šli proti koči. Bili sta mladi, in svetle, žive barve njunih poletnih oblek so vnesle vesel ton v resno in nekam otožno skalno pokrajino. Gledala sta za njima.

»Tisto s plavimi lasmi pa poznam,« je rekel Janez. »Nekoč sva se skupaj vozila v vlaku. Ime ji je Jelka. Njen oče je hotelir v Slovenj Gradcu. Ko bosta prišli iz koč, jo bom poklical, bova imela vsaj družbo.«

»Rajši ne.«

»Zakaj pa ne? Se ju bojiš?«

»Ne, toda morda naju bosta imeli za vsiljivca.«

»Beži, no. Boš videl, da je prijazno deklet, ona druga pa te tudi ne bo pojedla, saj je prav ljubka. Ali pa te je ravno tega strah?«

Tržaškega

Zakaj je Slov. skupnost omogočila nadaljevanje uprave

V petek, 9. t. m., se je sestel tržaški občinski svet. Za to sejo je bilo veliko zanimanja, ker je bilo na dnevnem redu glasovanje o proračunu za leto 1968. Posebno zanimanje je bilo za stališče predstavnika Slov. Skupnosti, kajti njegov glas je bil odločilen za nadaljnje redno delovanje občinske uprave. Svetovavec Rafko Dolhar je v svoji glasovalni izjavi napovedal, da se bo glasovanja vzdržal, s čimer je omogočil, da je bil proračun odobren.

Svoje zadržanje je svetovavec Slov. skupnosti takole utemeljil:

»Da ne bo nesporazumov in da se prepreči sleherna špekulacija, moram občinskemu svetu takoj predočiti nekaj bistvenih ugotovitev. Predvsem želim poudariti vse, kar sem povedal med razpravo

Hkrati moram ponovno ugotoviti, da je leva sredina mnogo prispevala k ustvaritvi ugodnega ozračja za reševanje življenjskih vprašanj slovenske narodne manjšine — če izzamemo zadnji spor okrog EPIT-a — kar predstavlja pogoj za uresničitev naših ustavno in mednarodno zajamčenih pravic.

Vendar pa smo stalno opozarjali, da ni dovolj, sklicevati se na ugodno ozračje, če temu ne sledita uresničitev naših pravic in izpolnitev mednarodnih obveznosti.

Stanje zamejskih Slovencev ne dopušča namreč da bi čakali v nedogled na uresničitev naših pravic. Če je Slov. skupnost danes pripravljena ohraniti pri življenju to in druge izvoljene uprave v tržaški pokrajini, se je to zgodilo zaradi nekaterih novih dejstev v našem mestu od decembra do danes. Šele v zadnjem času, to je po mojem odklonilnem glasovanju v svetu, se je namreč vprašanje stvarnega uresničevanja naših pravic nekoliko premaknilo iz mrtve točke. Priznati moram, da so pristojne oblasti rešile v zadnjem času določene zadeve manjšega in srednjega obsega, ki so mesec ali celo leta čakale na rešitev.

Svetovavec Dolhar je nato naštel zadeve, ki so bile zadovoljivo rešene ali se rešujejo (ta del njegove izjave bomo prinesli zaradi pomanjkanja prostora v prihodnji številki N. 1.; op. ur.) Naglasil pa je, da ostaja še nerešeno vprašanje širjenja industrijskega pristana na škodo našega etničnega ozemlja.

Končal je z besedami, da njegovo vzdržanje pri glasovanju o proračunu še ne pomeni odobritve vnaprej dogovorjene večine. O tem bo treba še razpravljati.

—0—

OBČNI ZBOR SKS

Odbor Slovenske katoliške skupnosti, zbran na seji dne 9. II. 1968, je temeljito proučil politični položaj v katerem se danes nahaja slovenska manjšina v Italiji. Da se pospeši reševanje njenih problemov, je odbor sklenil, da skliče za 3. marca občni zbor Slovenske katoliške skupnosti.

LITERARNI VEČER IN SLIKARSKA RAZSTAVA DIJAKOV

Slovenski kulturni klub, v katerem se zbirajo dijaki naših višjih srednjih šol, so počastili Prešernov praznik preteklo soboto. Prostore so okrasili z živimi barvami svojih slik: odprli so razstavo. Največ slik sta razstavila Marijan Kravos in Ivo Petkovšek. Te slike tudi kažejo že lepo dovršenost in osebno noto. Zelo zanimive slike je razstavil tudi dijak znanstvenega liceja Stepančič, dočim je dijak klasičnega liceja J. Barič razstavil vrsto izrazitih izrazno poudarjenih portretov.

Potem, ko je bila razstava odprta, je bralo iz svojih literarnih poizkusov več dijakov. Posebno pozornost je vzbujal prispevek Alenke Rebule, Majda Cibic pa je v veselem tonu opisala utrinek počitnic. Sergij Verč je govoril o Prešernu. Saša Zupančič je na violino zaigral izredno dovršeno nekaj skladb.

Tako je Slovenski kulturni klub zares lepo počastil Prešernov spomin.

CASNI DOKTOR

Danes zvečer bo na tržaški univerzi posebna proslava na čast pesniku Giuseppeju Ungarettiju. Vseučiliški rektor bo podelil 80-letnemu pesniku častni doktorat iz leposlovja v imenu najvišjega tržaškega znanstvenega zavođa, za zasluge v pesništvu in kot vodilnemu ustvarjalcu italijanskega slovstva prvega povojnega rodu.

PRISRČNA VOŠČILA

V ponedeljek, 12. t. m., sta se poročila v Trstu gospod Saša Rudolf, časnikar in predstavnik Slovenske skupnosti v pokrajinskem odboru v Trstu, in gospodična Vali Mikulus iz Gorice. Mlademu paru želimo mnogo družinske sreče.

Uredništvo N. 1.

VOŠČILO

Mlademu paru Saši Rudolfu in Vali Mikulus voščijo veliko sreče v zakonu

ženinovi prijatelji in kolegi

SLOVANSKI PLES

17. FEBRUARJA V HOTELU
EXCELSIOR V TRSTU

o občinskem proračunu za leto 1967. Slov. skupnost je globoko prepričana, da predstavlja obsežno razširitev področja Ustanove tržaškega industrijskega pristanišča (EPIT) velikansko gospodarsko škodo za prebivalstvo dolinske občine ter nepopravljivo narodno škodo za vso slovensko manjšino. To stališče sem obširno orisal med razpravo o proračunu z namenom, da bi zastopniki političnih strank v tem svetu jasno zavzeli svoje stališče in prevzeli nase odgovornost. Ugotovil sem, da so se vse politične stranke, katerih predstavniki so v tem svetu, izrekle za razširitev EPIT-a.

Nihče ni zavzel nasprotnega stališča in nihče se ni pridružil akciji Slov. skupnosti za zaščito pravic in koristi slovenske manjšine v tem pogledu. Ker važnost te zadeve, ki je življenjskega pomena za manjšino, niso razumele niti stranke leve sredine niti opozicija — kar globoko obžalujemo — je moja skupina zavzela logično stališče, to je da podpira levo sredino povsod tam, kjer bo to koristilo slov. manjšini, da pa bo odločno nasprotovala ukrepom, ki bi škodovali pravicam in koristim tržaških Slovencev.

Nabrežina:

SPREJEM V Š. D. »SOKOL«

V soboto zvečer je športno društvo »Sokol« pripravilo v prosvetni dvorani Igo Gruden v Nabrežini sprejem za vse svoje člane in prijatelje. Za to priliko so okrasili dvorano s športnimi artikli, s trofejami in z diplomami. Zbralo se je veliko občinstva, vaščanov in predstavnikov raznih organizacij. Najprej je spregovoril predsednik društva Antek Terčon in podal kratek pregled športnega udejstvovanja in zmag, ki so jih dosegli nabrežinski športniki v preteklem letu, predvsem na Športnih igrah in na Filejevem memorialu v Gorici. Nato je športnike pohvalil prof. Bojan Pavletič in povedal nekaj misli o našem tukajšnjem športu.

Posameznim atletom je predsednik razdelil nagrade, ki so si jih v preteklem letu zaslužili. Prijetno družabno vzdušje ob zakuski, ob pogovorih in tudi ob petju se je zavleklo pozno v noč.

Ustanovitev zadruge »Naš Kras«

Pretekli ponedeljek je bil v prostorih Slovenskega kluba v Trstu ustanovni občni zbor zadruge »Naš Kras«, ki je bila ustanovljena na pobudo skupine 35 tržaških Slovencev. Ti so vplačali po dva zadružna deleža, tako da razpolaga zadruga ob svoji ustanovitvi s kapitalom 3 in pol milijona lir.

Predsednik pripravljalnega odbora E. Kraus se je v svojem poročilu na občnem zboru zahvalil vsem, ki so aktivno sodelovali in pripomogli, da je prišlo do ustanovitve zadruge. Ta bo s svojim delovanjem posegla na vsa področja kraške tematike. Zlasti se je zahvalil dr. M. Bitežniku, D. Kodriču, dr. S. Oblaku in dr. J. Škerku, ki so pripravili zadružna pravila, ter dr. V. Turini, ki je v času pripravljalne dobe tako vestno opravljal funkcijo blagajnika.

Ustanovnemu občnemu zboru zadruge »Naš Kras« je prisostvoval tudi notar, ki je potrdil zadružna pravila in overil podpise ustanovnih članov.

Novoustanovljena zadruga si je poleg skrbi za splošno zaščito Krasa in Kraševca zadala tudi nalogo, da odkupi več kot 200 let staro hišo v Velikem Repnu št. 31 ter jo popravi in opremi tako, kakršna je bila pred sto in več leti. Stare kraške hiše namreč vse bolj izginjajo in če bo šla novogradnja v takem tempu naprej kot do-

slej, bodo čez dve ali tri desetletja popolnoma izginile. Zato je prav, a tudi skrajni čas, da se ohrani v celoti vsaj ena hiša, tako da bodo naši zanamci vedeli, odkod izhaja rod kraškega človeka.

Zadruga »Naš Kras« nima pridobitniških namenov, nasprotno, vsi morebitni dobički so na osnovi zadružnih pravil namenjeni prvenstveno dobrotelnim namenom v okviru slovenske etnične skupnosti.

Občni zbor novoustanovljene zadruge je pozval vse tržaške Slovence, zlasti Kraševce — od Brega do Doberdoba — da v čim večjem številu pristopijo k zadrugi, ki naj postane močna zadružna ustanova, katere glavni cilj je, zaščititi Kras in koristi kraškega človeka. Zadruga tudi poziva Kraševce, da darujejo razne stare predmete za opremo kraške hiše-muzeja v Velikem Repnu, saj bi bilo brez njihove nesebične pomoči nemogoče hišo notranje urediti in opremiti.

Končno je ustanovni občni zbor izvolil še upravni in nadzorni odbor zadruge. Predsednik upravnega odbora je Egon Kraus, podpredsednik je Dušan Kodrič, blagajnik in gospodar je dr. Drago Gantar, člana pa sta Boris Možina in arh. Mitja Race. Predsednik nadzornega odbora je dr. Frane Tončič, člana sta dr. Mitja Bitežnik in dr. Stan-ko Oblak, namestnika pa dr. Edko Križnič in dr. Milan Starc.

NOVA ŽUPNIJA

V južnovzhodnem mestnem delu rastejo že nekaj časa nove hiše. Nova naselbina se razteza med ulicami Trieste, Garzarolli in Cipriani. Naselbina ima že tudi svoje ime: Predmestje svete Ane. Ima že svojo šolo, svojo prodajalno in zasilno kapelo v šolski veži. Manjka pa vse ostalo kot cerkev, pošta, trgovine, kino.

Prva pa bo menda začela delovati prav župnija sv. Ane. Te dni so se zbrali v šolskih prostorih družinski poglavarji, kakih 70 po številu, okrog nadškofa Cocolina in so se domenili o novi fari. Najprej bodo začeli z zidavo nove cerkve. Goriška občinska uprava je že dala na razpolago potrebna zemljišča za stavbo. V kratkem bodo razpisali natečaj za gradnjo. To bo deveta župnija v pravem mestnem območju.

Sovodnje:

NOVI TAJNIK — NOVA DELA

Predzadnjo soboto je imel občinski svet zadnjo sejo, na kateri je bil še prisoten dosedanji tajnik dr. Cresta, ki je prestavljen na novo službeno mesto.

V popolnoma slovensko občino pač spada tajnik, ki ima poleg formalnega popolnega znanja slovenščine tudi čut in smisel za slovenske potrebe. In to upamo, da bo novi tajnik dr. Bukovec, ki je v soboto stopil na tajniško mesto našega županstva. V tajniku ne vidimo samo navadnega upravnega izvajavca županskih sklepov, ampak tudi tistega izvedenca, ki zna namazati občinski upravni voz, če se kje kolesa zataknejo. Zato mora imeti posluš za resnične in nepristranske potrebe vseh občinarjev. Upamo tudi, da se bo po prizadevanju novega tajnika pospešila izvedba te in one pobude v prid prebivalstvu.

Cesto iz Rubij na Vrh popravlja podjetje Mattioli. Dela pa napredujejo nekam počasno in brez pravega načrta. Cestišče je bolj za silo urejeno. Misliti bi bili morali tudi na izogibalniško, ker je vsa cesta skoro preozka za dve vozili. Manjka še tudi asfaltiranje pri rubijskem križišču.

Govori se, da bodo dobili tudi občinsko knjižnico. Prostore naj bi našla v novem občinskem kulturnem domu, ki ga bodo morda začeli že letos zidati.

Delavce odpuščajo

Goriška pokrajina se po vojni že nahaja tako nesrečno stisnjena v negotove razmere, da gre njeno gospodarstvo počasi, a vedno bolj navzdol. Gospodarske krize in odpusti delavstva so na dnevnem redu.

Zadnji teden se govori o nameravanem odpustu 150 delavcev iz podgorske predilnice. 150 brezposelnih pa pomeni z družinami vred kakih 5 do 6 sto novih nepriskrbljenih ust na Goriškem. O tej nevarni skrbljenosti je razpravljal pred kratkim goriški občinski svet in tudi pokrajinski. Odpuste z dela so že pričakovali, ker ima tovarna vedno manj naročil. Te težave so pa nastale zato, ker pošilja tkalnica na svetovni trg take vrste tkanin, ki jih izdelujejo že tudi manj razvite države in po dosti nižjih cenah. Odpusti so nujni torej bolj iz tehničnih kot iz gospodarskih vzrokov. Zato bi jim bilo mogoče s skupnimi prizadevanji tudi izogniti. Prisiliti vodstvo tovarne k kvalitetnejšim in tudi cenejšim izdelkom: za to naj bi si prizadevali tudi sindikati,

Tudi ponekod na Goriškem so priredili prizadevni kulturniki Prešernovo proslavo, ki bi morala postati pravi narodni spominski dan za vse, ki jih družijo slovenska zvestost ne glede na meje in kraje.

Velikemu pesniku v spomin in sebi v pouk so imeli posebne kulturne večere najprej v kat. prosvetnem društvu »Abram« v Pevmi, s skioptičnimi slikami, ustreznimi recitacijami in predavanjem prof. Bednarika. Notranjo in precej razgibano Prešernovo proslavo so imeli gojenci v Dijaškem domu. Velika Prešernova prireditev za javnost je pa bila v nedeljo popoldne v Prosvetni dvorani na Verdijevev korzu. Tu se je opazilo, kako je nujno potrebna v Goriči velika prosvetna dvorana, kjer bi imeli Slovenci proslave in svečanosti skupnega značaja, kot je to bila nekoč dvorana v Trgovskem domu.

Na tej nedeljski proslavi so sodelovali člani Slovenskega gledališča z recitacijo Sonetnega venca, člani Glasbene Matice s samospevi in pevski zbori iz Standreža, Dola - Poljan in Doberdoba. Osrednji govor pa je imel dr. Sancin, podpredsednik SKGZ, ki je poudarjal slovenstvo in pomembno delo manjšinskih javnih delavcev. Lepe proslave se je udeležilo polno ljudstva. O njej so pisali tudi vsi krajevni italijanski dnevnikarji.

-0-

Štmaver: NAŠE KORENINE

Najstarejši meščani se gotovo spominjajo, kako so naši fantje lepo prepevali ob fantovskih večerih ponedeljkih, četrtnih in sobotah na vasi; kar brez vaj in pevovodij. Zbirali so se na vrhu vasi pod hribom, kjer je stalo 5 močnih kmetij. V vsaki družini je bilo tudi po 10 otrok; fantov torej kar precej.

Najbolj postaven med njimi je bil Ivan Figelj, po domače Nute mežnar, ki je stopil letos v 80-letje. Takrat je bil izboren tenorist in veseljak, čeprav ga je življenje

čeprav je potrebno tudi prizadevanje za višje brezposelnine in to za daljšo dobo kot doslej (pol leta — eno leto).

Odpusti z dela grozijo tudi v pletilnici Mocchiut v Gradiški in v manjši meri še v nekaterih podjetjih.

-0-

VEČERI OB SREDAH

Včeraj zvečer je imel v prostorih kulba »Simon Gregorčič« zanimivo zdravniško predavanje dr. Rafko Dolhar iz Trsta. Govoril je o temi »Na mejah svobodne medicine«. Isto predavanje je bilo že prejšnji teden v Trstu.

PLANINSKI PLES

Zadnjo pustno soboto, 24. februarja, bo priredilo Slovensko planinsko društvo svoj 9. planinski ples v prosvetni dvorani na Verdijevev korzu. Kvintet slavček iz Ljubljane bo igral domače in moderne plesne skladbe od devetih zvečer do petih zjutraj. V dvorani, ki bo okrašena v planinskem slogu, bo na razpolago dobro založen bife.

Vstop bo dovoljen samo z vabilom, ki so na razpolago pri društveni tajnici (ul. Ascoli 1/1). Ker je dvorana majhna, preskrbite si vabila čimprej.

Iz Goriške

Prešernove proslave

pestilo. Prebil je na fronti vso prvo svetovno vojno. Potem je bil železniški čuvaj na samotni četrti čuvajnici za Sabotinom. Fašisti so ga pa odslovili. Nute pa je prijel za pikon in lopato in se je zaril v domačo zemljo.

Po prvi svetovni vojni je bil eden izmed prvih soustanoviteljev prosvetnega društva. Bil je tudi odbornik posojilnice v Pevmi. Poznali smo ga tudi kot dobrega pritrkovavca. Saj smo ga slišali tudi po radiu v oddajah »Goriški obiski«. Nute povsod rad pomaga. Cerkovnik je pa že kar 35 let, bolj za čast božjo, kot za žep.

Obiskovale so ga tudi nesreče. Dva njegova otroka sta na Sabotinu zadela ob vojno strelivo in sta se do smrti ponesrečila. Dva sinova sta padla pri partizanih. Žena Angela pa mu je umrla pred petimi leti.

Vse to ga pa ni strlo. Še vedno je naš sosed Nute vesel in zadovoljen in mu želimo, da bi tak ostal še mnogo let!

Štmaver: VALENTINOVO

Menda ni noben praznik pri nas tako upoštevan, kakor sveti Martin 14. februarja. Semenj je navadno nedeljo kasneje, letos bo torej 18. t. m. To je prvi spomladanski sejem v vsej okolici, saj je sveti Valentin prvi pomladin. Semenj, seveda, ni več kot po starem za nakup ali menjavo blaga, pač pa je ta dan bolj pomladni praznik, ko poganjajo ob naših potokih že raznovrstne cvetlice. Tudi kos že ubira v tihem zatišju svojo prvo pomladno pesem.

Naš patron Valentin in njegova cerkev imata tudi svojo zgodovino. Pred prvo vojno je stala cerkev na vzhodni strani vasi, kjer je tudi pokopališče. V vojni sta bila cerkev in zvonik do tal zrušena. Z vojno odškodnino so ju stavili na sedanjem mestu.

Pred prvo svetovno vojno je bil naš semenj in praznik zelo obiskovan. Dosti ljudi je prihajalo od solkanske strani z barko preko Soče. Leta 1910 je pa dal postaviti veleposestnik Fonzari mostič čez reko, ki ga je blagoslovil domači vikar Mašera ob veliki množici ljudstva. Čez »pašerelo« je prihajalo vedno več ljudi praznovati svetega Valentina, na čigar praznik so se domačini z veseljem pripravljali. Oba nekdanja učitelja, Kutin in potem Benič sta do prve svetovne vojne skrbela za ubrano petje cerkvenega zbora. Dva stalno nastavljena pritrkovavca sta že tri dni pred praznikom nabijala zvonce. Po hišah so cvrli štrklje, v osmicah so pa točili zares pristno vino. Ljudi je pa toliko prišlo na sončne bregove, da so vsako leto kadivci zažgali travo in grmičje po Sabotinu ter so orožniki podili domačine gasit.

Po prvi svetovni vojni je postal dan sv. Valentina pravi ljudski tabor. V Štmaver so prihitali zbori od vseh strani. Ni manjkalo petja, pitja, veselja, vina in štrkljev.

Tako modrujemo v spominih tudi ob letošnjem prazniku. Dosti ljudi nas tudi letos obišče; razlika je le ta, da so včasih priromali peš, zdaj se pa skoro vsi pripeljejo z avti. Tako ali tako, vsi dobrodošli! Za grlo in prigrizek je vse pripravljeno v naši lepi naravi.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Slovenska glasba v dobi protestantizma

V založbi Glasbene matice v Ljubljani je v zbirki Razprave in eseji izšlo z letnico 1967 delo, ki je dragocen prispevek k preučevanju naše glasbene zgodovine v dobi reformacije, predvsem v kranjski prestolnici Ljubljani, in posredno tudi takratne tamkajšnje splošne kulture. Gradivo, ki ga je za objavo knjige še spopoinil, je Rijavec zbral in obdelal že za disertacijo, ki jo je branil na filozofski fakulteti v Ljubljani.

Rijavčevo delo je precej natančen prikaz takratnega stanja glasbe na slovenskem etničnem ozemlju, v kolikor to dopuščajo pomanjkljivi viri. Ta doba je z vidika splošnega razvoja glasbene umetnosti sicer lahko pomenila zastoj, ker se je bila zaradi nasilnega odstopa od katoliškega pretrgala tradicija in ker so se domala pretrgali skoraj vsi stiki z naprednimi glasbenimi tokovi po svetu, predvsem v Italiji, v Franciji in na Nizozemskem, toda z narodnega gledišča pomenijo pobude in delo slovenskih protestantov skoraj gotovo začetek slovenske samonikle glasbe.

Brazda avtonomne slovenske glasbe bi bila še globlje zaorana, ko bi se bila reformacija utrdila na slovenskem ozemlju za dalj časa. Protestanti so pravilno dojeli pomen glasbe pri gradnji človekove osebnosti in njen vpliv pri njegovi verski usmeritvi. Zato so začeli na široko uvajati glasbo med ljudstvo, kakor je tudi njihova apostolska verna skušala zajeti vse sloje, od plemiča do obrtnika in kmeta. V svojih verskih prizadevanjih so težili predvsem za verskovzgojnimi cilji. Glasba je v 16. stoletju namreč še spadala v isto vrsto kakor pridige in versko čtivo. Sam Martin Lutter jo je smatral za služabnico bogoslovja (*«Ancilla theologiae»*). Protestanti so uvajali petje med cerkvene in zunajcerkvene obrede, med javne prireditve in v šole. Tako so imeli v Stanovski šoli, najvidnejši šoli v Ljubljani, za časa ravnateljstva Adama Bohoriča (1566-82, 1592-95) in Nikodema Frischlina (1582-92) glasbeni pouk vsak ali skoraj vsak dan. Res so sicer za mnoge prilžnosti izvajali preproste napeve protestantskega korala, a so jim zelo verjetno dodajali slovenske ljudske cerkvene pesmi iz dobe pred reformacijo in tudi ljudske svetne pesmi.

Da pa bi vokalne sklabe, ki so v glavnem predstavljale tedanje glasbeno življenje, dosegle po pojmovanju protestantov svoj namen, so se morale nasloniti na besedilo, ki bi ga mogli vsi razumeti. Tako čl. 40 Trubarjevega Cerkvenega reda (Cerkovna ordninga) iz leta 1564 določa, da "... v ti naši kranjski deželi, da se ti psalmi inu vse druge službe božje... v tim slovenskim kranjskim jeziku se doprnašajo inu dilek. Da bi uresničili to zamisel, so slovenski protestanti začeli zbirati gradivo pesmarice. In prav Primož Trubar je leta 1567 izdal tudi prvo slovensko pesmarico *«Eni psalmi»*, ki je doživela štiri ponatise. Zadnjega je oskrbel Trubarjev sin Felicijan leta 1595.

Sklepamo lahko, da so sodelavci pesmaric, ka-

kor so bili Trubar sam, Bohorič, Krelj in Budina, ki niso bili samo dobri glasbeniki, ampak tudi vneti propagatorji slovenskega jezika, vključevali v pesmarice poleg korala tudi slovenske srednjeveške pesmi. Zelo verjetno so dodali še svoje skladbe s potezami in posebnostmi, ki so lastne vsakemu avtorju. Ta del, namreč o dejavnosti slovenskih protestantov, je najbolj zanimiv, vendar pa je Rijavec v svoji študiji obdelal tudi katoliško glasbeno dejavnost in prikazal oblike in glasbene osebnosti dobe.

Študijo zaključujeta stilna analiza produkcije in reprodukcije na Slovenskem in sklepno vrednotenje obdobja. Poleg obširne bibliografije je na koncu knjige še povzetek glavnih avtorjev spoznaj in izsledkov v angleščini. Avtor je za to svojo študijo preučil mnogo virov, nanizal vrsto pojavov in dogodkov, prikazal nosilce takratne glasbene kulture, predlagal nekaj podmen in iz njih izvedel zaključke, da obravnana doba zaživi pred bravcem.

Slovensko glasbeno reformacijo sta pred Rijavcem obravnavala J. Čerin v razpravi *«Pesmi slovenskih protestantskih pesmaric»* in D. Cveto v svoji *«Zgodovini glasbene umetnosti na Slovenskem»*, ki je bila Rijavcu očitno za vzor.

Sedanji človek, ki mu zmeraj primanjkuje časa, bi si morda želel boljše poudarjeno lestvico vrednot in njihovega prispevka k rasti slovenske glasbe in kulture nasploh, do bi si pri branju laže zapomnil važnejša dejstva. Rijavčev slog se ujema z obravnavano snovjo; stvaren je, jasein, perioda logično izpeljana. Motijo pa nekatere nepo-

trebne tujke, kakor *«sukcesiven»*, *«resigniral»*, *«provenienca»*, *«konsekvenca»*; tudi pomensko ohlapne besede kot *«okvir»* in *«praksa»*, ki jih avtor pogosto uporablja, bi bilo treba zamenjati z bolj ustreznimi. Vendar so to le obrobne opombe, ki ne omajajo trdnosti dela ali zmanjšujejo vrednosti knjige, ki bo prav koristna vsem glasbenim izvedencem in drugim, ki se zanimajo za našo preteklost.

Z. H.

V TISKU JE NOVA ŠTEVILKA »MOSTA«

V tisku je nova številka tržaške revije *«Most»*. Kot smo zvedeli, bo prinesla med drugim prevod odlomka iz romana *«Peti letni čas»* tržaško-istrskega pisatelja Fulvia Tomizze.

RDECI KUPCEK V TRŽAŠKI KNJIGARNI

Na mizi v Tržaški knjigarni (slovenski) v Ulici sv. Frančiška se je pojavil pred kratkim rdeč kupček izvodov nove knjige Leva Detela *«Izkušnje z nevihtami»*. Knjiga ima namreč žiovrdeče platnice.

Ljubitelji slovenske lepe knjige opozarjamo na to delo, ki je zanimivo v dvojnem pogledu: kot izrazito modernistična, abstraktna literatura — verjetno najskrajnejše, kar je bilo v slovenščini v prozi napisano v tem smislu — in kot tisk, ker je izšla v Londonu in to celo v posebni tiskarski tehniki.

NOVI ŠTEVILKI »GALEBA« IN »PASTIRČKA«

Izšla je 4. številka mladinskega mesečnika *«Galeb»*. V njej je med drugim članek o 70-letnici znanega slovenskega mladinskega pesnika in pisatelja Frana Roša, z njegovo sliko.

Izšla je tudi že 5. letošnja številka mladinskega mesečnika *«Pastirček»*. Med drugim prinaša po eno pesmico Ljubke Sorli in Zore Saksida.

Prvi nastop Studia SG

Mislím, da pomeni Studio željo mladih ljubiteljev gledališča, da bi tudi oni na odru igravsko zaživelí. Morda bi s Studijem želelo gledališče pridobiti novo občinstvo in morda bi prišel kdo teh mladih, ki bi pokazal posebno nadarjenost, nekoč v pošte za pomladitev igravskega ansambla v gledališču, ko se bodo za to odločili. Če mladi vsaj na to lahko računajo, potem se lahko posvete sistematičnemu igravskemu študiju. Ali se bo ta novi poizkus posrečil ali je tudi to samo muha enodnevna, podobno kot je končalo svoje delo pred leti *«Gledališče mladih»*, ali pa dramska šola Slovenskega gledališča. Ali je Studio res nekaj novega ali je samo nov poizkus našega gledališča, kajti v šem se razlikuje nastop od, na primer dramske skupine prosvetnega društva Ivan Cankar pri Sv. Jakobu, kjer delno isti igralci in pisatelji pripravljajo predstave, ki so nad povprečni mi dramskimi skupinami. Podobnih dramskih skupin bi lahko našli še nekaj, le da te skupine igrajo celovečerne igre. Studio pa je sestavil spored, ki je podoben temu, kar smo običajno imenovali *«akademija»*.

Od prej omenjenih nastopov je tedaj v glavnem

ta razlika, da Studio vodi poklicni režiser v okviru poklicnega gledališča, da je ta nastop na velikem odru pred veliko dvorano kulturnega doma in da so tehnični pripomočki bogati, medtem ko se morajo prej omenjene skupine boriti s skromnostjo.

Vendar s temi ugotovitvami nočemo zmanjševati velikega veselja nastopajočih, dobre volje in zavzetosti režiserja Jožeta Babiča, ki gotovo želi nekaj novega. Pogum in zavzetost gojencev Studija vsekakor zasluži, da bi skupina uspela. Čeprav gledavec ni bilo mnogo, a so gotovo vsi vsem nastopajočim želeli čim boljše uspeh.

Če se kritično dotaknemo programa tega večera, bi pač ugotovili tisto, kar je bilo povedano še ob izboru za knjigo *«Rusi most»*. Prvič to, da je več pisateljev v Trstu, ki v tej antologiji niso zastopani, drugič, da ni pravega sorazmerja med, na primer Pahorjem in Rebulu na eni strani in Vrčem, Tuto in še kom na drugi. Seveda je odražal spored Studija to neskladje.

Pri deklamacijah, čeprav podprtih z glasbo, lučjo in drugimi učinki, je bilo pač čutiti pogosto začetništvo, kar je seveda razumljivo. Recitacija pa je najtežja stvar, čeprav vsaka igravska šola prične svoje delo prav z njo. Izgovarjavo vokalov in njihovo melodijo si je mogoče osvojiti z mnogo daljšim delom in vajami. Če nismo pri tem točni, izgubi pesem vso svojo lepoto, pride lahko celo do smiselnih pogrškov kot je bilo to pri pesmi Brune Pertotove, ko je recitator izgubil vokal *«a»* kot je v osebnem zaimku *«vas»*, mišljen pa je bil samostalni *«vas»*. Izgovorjavi se bodo pač morali gojenci še dosti posvečati. Bilo je tudi nekaj jezikovnih nedostatkov (boste vprašala itd.) Seveda je bilo odvisno dosti od tega, kako je bila recitacija podprta. Benedetičev pesem so učinkovito zapeli, Fišer ima tudi boljše pesmi in ne vem, zakaj so zbrali pesem *«Zapuščena»*, ki je slaba kopija kaké Gregorčičeve pesmi. Tudi pri Marku Kravosu bi lahko dobili kaj boljšega, ker bi sicer lahko mislili, da je priložnostni pesnik. (Spominjamo se njegovih pesmi, ko je bil Alžir v ospredju političnega zanimanja, potem spet črnici, zdaj Vietnam). V splošnem ni bil izbor najboljši.

Zdi se, da je dobro uspela enodejanka Josipa Tavčarja, *«Dreta se je utrgala»* in Pahorjev izsek *«Spopad s pomladjo»*. Pri Rebuli bi mogli najti vse drugačne odlomke, kot je *«Deček od Misipija»*; ni mogoče vsake novele za vsako ceno dra-

(Nadaljevanje na 7. strani)

Nova številka „Kapelj“

Pred kratkim je izšla 9. številka revije *«Kapelj»*, ki sicer izhaja v mali Idriji, a se je vendarle znala povzpeti že visoko nad vsakršno provincialnost, tako da je danes ena najbolj živih in aktualnih slovenskih revij.

Tržačan Filibert Benedetič je objavil v tej številki *«Kapelj»* odlomek iz svoje drame *«Ne vedno kakor lastovke»*, ki jo je uprizorilo tukajšnje Slovensko gledališče. V Trstu prebiva tudi Julka Milič, ki je prispevala članek *«Miška na zapuščenih knjižni poloci»*, v katerem opozarja na svoj značilni ironični in z besedami se poigravajoči način na neki pesniški almanah avantgardnih pesnikov, ki je izšel v samozaložbi v Kranju. Tržačan Vekoslav Spanger pa je avtor članka *«Tedaj in sedaj»*, razmišljanje o preteklosti in sedanjosti.

Težišče revije pa je na prispevkih, ki so jih napisali Tomaž Pavšič, Jože Felc in Janez Bizjak. Tomaž Pavšič je podpisan pod dvema člankoma. V prvem, ki ima naslov *«Zastave pa ne»*, komentira nenavadni dogodek, ki se je pripetil pri lanskem odkrivanju spominske plošče pisatelju Ivanu Preglju v njegovem rojstnem kraju pri Sveti

Luciji ob Soči. Krajevne oblasti so namreč prepovedale izobesiti ob tej priložnosti — kot piše Pavšič — slovensko zastavo. V drugem, pod naslovom *«Complexus slovenicus»*, pa precej na dolgo in ostro polemizira z urednikom ljubljanskega *«Dela»* Francem Setincem o vprašanju opuščanja rubrike o narodnosti v rojstnih listih v Sloveniji. Setinc je namreč skušal v svojem listu opravičevati ta ukrep.

O slovenski biti razpravlja Jože Felc v polemiki s pobudniki nove revije *«Katalog»*; v njej ostro nastopi proti njihovi trditvi (objavljeni v *«Naših razgledih»*), da jih ne zanima slovenska kultura. Po pravici opozarja, da je to prvič, da so kaj takega zapisali ljudje, ko nameravajo izdajati nove revije v slovenskem jeziku.

Zanimiva sta tudi prispevka Vinka Cudermana *«Idrija in slovenski gledališki trenutek»* in Janeza Bizjaka *«Problemi varstva slovenske pokrajine»*. Pavle Zidar pa je objavil odlomek iz romana *«Sodriga»*. S tem pa še nikakor ni izčrpana vsebina te resnično aktualne revije.

Revijo *«Kapelj»* je mogoče kupiti tudi v Tržaški knjigarni v ulici sv. Frančiška.

Zimske olimpijske igre v Grenoblu

V hokeju na ledu je jugoslovanska reprezentanca, ki jo sestavljajo skoro samo člani HK Jesenice, gladko premagala Avstrijo s 6:0. Da so imeli slovenski hokejisti tekmo ves čas v rokah, dokazujejo nenavadno redne tretjine: 2:0, 2:0, 2:0.

V avstrijski športni javnosti so se vnele zaradi tega hudega poraza hokejske reprezentance polemike in zapisani so bili ostri očitki na račun vodstva avstrijskega hokeja. V slovenskih hokejskih krogih seveda vlada veselje.

V torko pa so slovenski hokejisti visoko porazili Francijo z 10:1.

Doslej so dali v treh tekmah na olimpijadi 21 golov, dobili pa so 2. Preostaneta pa jim še težki tekmi z Norveško in Romunijo. Če zmagajo vsaj v eni teh tekmah, se bodo našli na koncu (ob bolj-šem količniku golov) na čelu skupine B.

Slovenka Majda Ankele je dosegla izredno lep uspeh z 12. mestom v ženskem slalomu. Zmagala je Francozinja Marielle Goitschel in srebrno medaljo je dobila Kanadčanka Nancy Greene, bronasto pa Francozinja Annie Famosé. Ankeletova je pustila za seboj razne slavne Avstrijke in druge.

Poleg 14. mesta Ludvika Zajca v smučarskih skokih na mali olimpijski skakalnici je to doslej najvišji uspeh slovenskih tekmovalcev na letošnji zimski olimpijadi.

II. ZIMSKE ŠPORTNE IGRE ZAMEJSKIH SLOVENCEV

Hvale vredno je, da je SPDT organiziralo tudi letos zimskošportne igre. Za prvi dan tekmovalnja se je vpisalo kar 99 tekmovalcev, čeprav jih je bilo potem na tekmovalni stezi precej manj.

Tekme so se začele preteklo nedeljo v Črnem vrhu. Ker mehak sneg ni dovolil tekmovalnja v slalomu, so se prireditelji odločili za veleslalom. Najprej so se pomerile začelnice. Zmagala je odlična Bruna Dodič (JADRAN), ki je pokazala velik smisel za to športno disciplino. Druga je bila Maja Demšar (Polet), tretja pa Tatjana Terčon (Sokol). Sledili so začelniki, pri katerih je z lahkoto zmagal Franko Beštjak (Skamperle) pred Martinom Kraljem (Polet) in Stankom Pericom (Sokol).

Pri članicah je doživela nepričakovan uspeh Helena Trampuž (Jadran) pred Nadjo Košuta (Vesna) in Elči Abram (Skamperle).

Tako smo prišli do najbolj zanimivega tekmovalnja, in sicer članov. Proga je bila tokrat precej daljša in bolj strma od ženske. Premočna je zma-

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V nedeljo, 18. februarja, ob 16.30 v Katoliškem domu v Gorici

Oscar Wilde

KAKO VAZNO JE BITI RESEN!

(komedija v treh dejanjih)

gal že dobro znani Jožko Morelj (Jadran) pred bratoma Sergijem in Vojkom Cesarjem (Cankar). Slednji se je oddolžil za poraz v teku na 2 km, v katerem je v lepem stilu porazil kvotiranega Andreja Križniča (Polet).

Tekmovalje, ki je že prvi dan lepo uspelo, se bo nadaljevalo in zaključilo prihodnjo nedeljo. V ekipnem plasmaju vodi Polet z Opčin pred Jadranom in Sokolom. Razlika je samo dve točki in zato se bodo boji za osvojitve pokala toliko razburljivejši.

BORIS KOŠUTA DRUGI V VIAREGGIU

V soboto in nedeljo se je odigral v Viareggiu važen državni turnir v namiznem tenisu. Udeležili so se ga tudi Edi Bole in Adrijan Tavčar ter brat Boris. Dosegli so sorazmerno kar dobre rezultate. Edi Bole je že v prvem kolu II. kategorije z odlično igro izločil nosilca skupine št. 1 in sedanjega državnega reprezentanta Buscaglio. To tekmo je odigral v soboto. V nedeljo zjutraj pa ni znal ponoviti učinkovite igre in je tako izgubil proti skromnemu Bresciju, s tem pa za pravil prilžnost, da osvoji tako važen turnir.

Po dolgem času se je končno spet izkazal brat Boris. V I. kategoriji je premagal kvotirane igralce kot so Fossati, Filippeschi in Raida. Po razburljivi, do konca izenačeni in tehnično veljavni igri je v finalu klonil pred večkratnim državnim prvakom Gallijem z rezultatom 1:2 (17:21, 21:18, 18:21).

Naš par Bole-Tavčar pa je v igri dvojice nepričakovano zasedel peto mesto. Vsekakor lep uspeh.

Edi Košuta

GORISKI SLOVENSKI SMUČARJI SE UVELJAVLJAJO

Smučarski šport, ki je zadnja leta zajel široke množice mladine, je našel tudi med slovenskimi mladinci vnete gojitelje. Nekateri od teh se že nekaj let uveljavljajo celo kot tekmovalci, tako n.p.r. Marjan Kranner.

V letošnji smučarski sezoni pa so uspehi slovenskih mladincev odlični in je prav, da jih objavimo.

Marjan Kranner (letnik 1950), ki je član smučarskega kluba CAI iz Gorice, je bil uvrščen v tako imenovano kategorijo »di merito« zaradi uspešnosti lanskega leta. To mu daje možnost, da lahko tekmuje že tudi v kategoriji »Seniores«, čeprav je še v kategoriji »Juniores«. (Je edini iz goriške pokrajine, ki je uvrščen v gornji seznam, in je na 12. mestu med 60 uvrščenimi). V nedeljo dne 21. januarja je na Trbižu v mednarodnih tekmah v veleslalomu zasedel 63. mesto med 130 tekmovalci. V soboto 3. in v nedeljo 4. februarja pa je v Ravasclettu dosegel svoj dosedaj najboljši rezultat. V zonalnem mladinskem prvenstvu za leto 1968 — ta cona obsega kraje: Sappada, Tolmez-

zo, Udine, Trbiž, Pordenone, Trst in Gorico — je v slalomu med 86 tekmovalci zasedel dvanajsto mesto s časom 112"8 (čas prvega je bil 101"6); v veleslalomu se je med 94 tekmovalci uvrstil na častno dvanajsto mesto s časom 3'34"2 (čas zmagovalca 3'25").

Lepe uspehe so dosegli dijaki slovenskih srednjih šol na pokrajinskem šolskem prvenstvu za leto 1967/68, ki se je vršilo v nedeljo 11. t. m. v Ravasclettu. Rezultati so naslednji:

Višje šole — Mladinci (1949, 1950, 1951) 1. Marjan Kranner (Učit.) 2'14" — prvak za leto 1967/68; 4. France Mermolja (licej) 2'48"5.

Nižje šole — Naraščajniki (1952, 1953, 1954) 1. Peter Lovišček (Nižja g.) 3'25"7 — prvak za leto 1967/68; 3. Niko Kocjančič (Nižje g.) 5'32"3; 4. Ivan Plesničar (Nižja g.) 5'32"7. Proga je bila dolga 2000 m in je imela 50 vrat.

Višje šole — Dekleta, Mladinke: 2. Mirjam Leban (Učit.) 5'10". Proga je bila dolga 1600 m, 42 vrat.

—0—

Dijaki slovenskih srednjih šol so tudi vključeni v reprezentanco goriškega šolskega skrbništva, ki se bo udeležila dijaških tekem v Cortini dne 17. in 18. februarja t. l. (Kranner Marjan). Na podlagi rezultatov zadnje nedelje bo gotovo vključen v reprezentanco za vsedržavno dijaške tekme, ki se bodo vršile v Ponte di Legno 5. in 6. marca, Marjan Kranner; verjetno bosta vključena tudi France Mermolja in Mirjam Leban.

—0—

PRVI NASTOP STUDIA SG

(Nadaljevanje s 6. strani)

matizirati, ker je lahko njena lepota vse drugje kot v dialogu. (Ne vemo, čemu je moral biti napovedovalec našemljen — naj bi bila to kari-katura profesorja?). A najbolj so uspele pesmi Marjete Mijot in to zaradi žive interpretacije in zaradi tega, ker se je edino ta tematika dvignila iz turobne vzdušja v sproščen in vesel vzklík. To pa tudi pove, da je bil izbor preveč turoben.

O izvedbi bi mogli reči, da nas ni presenetilo kako posebno odkritje, to pa zaradi tega, ker smo vse, ki so tu kaj več pokazali, videli že ob drugih prilikah: tako Ivana Verča na odru Ivana Cankarja, Livija Bogatec in Nora Jankovič že na odru Slovenskega gledališča. (Res ne vemo, kako da Bogatec ne nastopa več pri gledališču). Marijo Oficijo smo videli pri Radijskem in pri Slovenskem odru. Siguren nastop so pokazali prav Ivan Verč, Marija Oficija, Livij Bogatec in Nora Jankovič, ki je tudi zelo lepo peala.

V celoti je bila prireditev skrbna. Veliko težo pa je položil režiser Jože Babič na zunanje učinke, a ni bilo opaziti kakega napredka v igravskem izrazu, ne kakih psiholoških globlin, ne napredka v dikciji. Prireditve je nosila pečat mladostnega zanosa, podprtega z mnogimi tehničnimi pripomočki.

J. P.

Spomini iz prve svetovne vojne

86 V RUSKEM UJETNIŠTVU Inž.-J. R.

Enkrat smo bili na preži v treh: Griša, njegov prijatelj Spiridion, ki je bil tudi naš delavec, in jaz. Ni bilo še niti ob desetih zvečer, ko je priskakljal od pokopališča močan zajec; nekoliko je okleval, a potem se približal in se ustavil skoraj pred Spiridionovo cevjo. Čakal sem, kdaj bo ta streljal, a strela ni bila. Takrat Griša sune prijatelja: »Streljaj!«. Zajec v poskok, a strela ni.

Tedaj opazi Griša, da je prijatelj brez življenja in začne kričati, da je Spiridion mrtev. Hitro skočim domov in napravim alarm. Po par minutah prinesejo nočni čuvaj, oba Cumaka in Griša mrtvega Spiridiona v laboratorij, kamor pridejo tudi tovariši in ravnatelj. Poskušali smo z umetnim dihanjem, a ni bilo uspeha. Med tem so poklicali Spiridionove domače, od nekod so prinesli par sveč, nočni čuvaj je obesil laterno na vrata laboratorija in Mol-

davani so potem stražili mrtvega do pogreba.

Prepričan sem bil, da bo kakšna preiskava, da bo prišla kakšna komisija, kakšen uraden pregled, a ni bilo nič podobnega. Takoj zjutraj so javili smrt popu in učitelju, drugi dan zgodaj popoldne pa je bil pogreb, katerega sem se udeležil, a bolj proti koncu žalostnega sprevoda z našega dvorišča na »kladbišče«, v višini naše vremenske opazovalnice. Eden domačih me je počakal in mi spustil v žep celo pest kot droben oreh velikih hlebčkov piškotov. Nisem vedel, kaj naj to pomeni, in sem na iste pozabil. Na pokopališču sem se prerinil do groba oziroma do popa, da bi lažje sledil obredu. Ni posebne razlike med našimi in pravoslavnimi pogrebnimi obredi. Bistvena razlika je samo v tem, da povzijejo na pokopališču ob grobu majhen krožnik kuhane pšenice, močno osladkane, in

da pop polije mrtveca oziroma rakev v grobu s približno 1/8 l črnega vina. Krožnik s kuhano pšenico so najprej ponudili popu, ki je z malo čajno žličko trikrat vzel po par zrn pšenice. Nato so gledali okoli, komu bi po časti morali ponuditi komu drugemu in zagledajo mene ter mi ponudijo. Napravil sem korak nazaj in se opravičil, češ »Ja njet pravoslavni«, kar je zadostovalo. Nato pa je seglo veliko število rok na dotični krožnik, da dobijo vsaj po par zrn pšenice. Mnogo so je raztresli po tleh.

Zauživanje pšenice kakor tudi politje z vinom predstavlja zadnje obhajilo za pokojnika.

Na piškote v žepu sem pozabil in sem postal pozoren nanje komaj tretji dan, ko sem bil ravno pri Feldšerjevih. Po pomoti sem potegnil iz žepa par hlebčkov, a ko so jih dekleta videla, sem moral takoj izprazniti žep in dekleta so jih hitro pozobala in mi dopovedala, da je to tudi neko svojevrstno soobhajilo s pokojnim. Zato jih delijo pogrebem.

(Dalje)

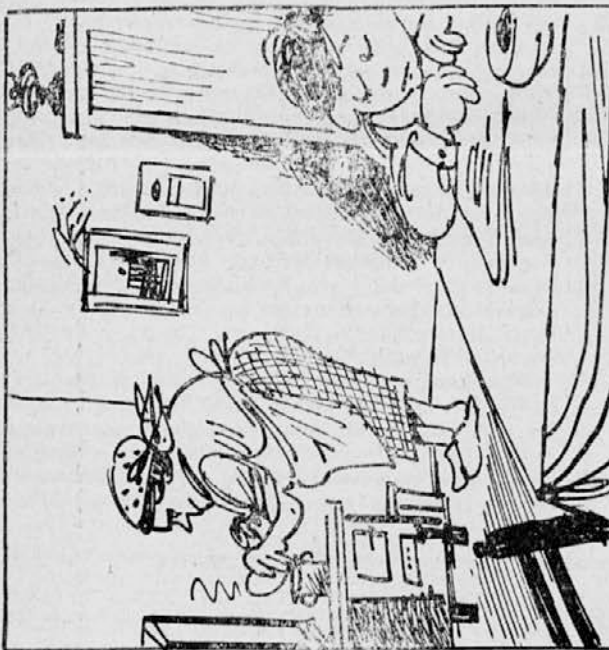
BIMBO BIMBO BIMBO BIMBO

Piše MILE MIRNIK
Riše MARJAN BREGAR

Dokler ni Janezu škrtnilo v glavi in se mu je prižgalo... »Stara mama!« je zavpil. »Ja, kaj pa je?! Te žoldec boli?« — »Ne, kje pa!« — »Kaj pa potem tako kričiš?« — »Spomnil sem se! Bicikel! Tvoj bicikel!«

Stara mama je dolgo mislila, ga globoko gledala in nazadnje rekla: »Dobro. Ampak ves čas lepo po skrajni desni — in pri teti Lizi na Vranskem boš prespal.« Nato je vzela v roke zemljevid in napravila natančen bojni načrt.

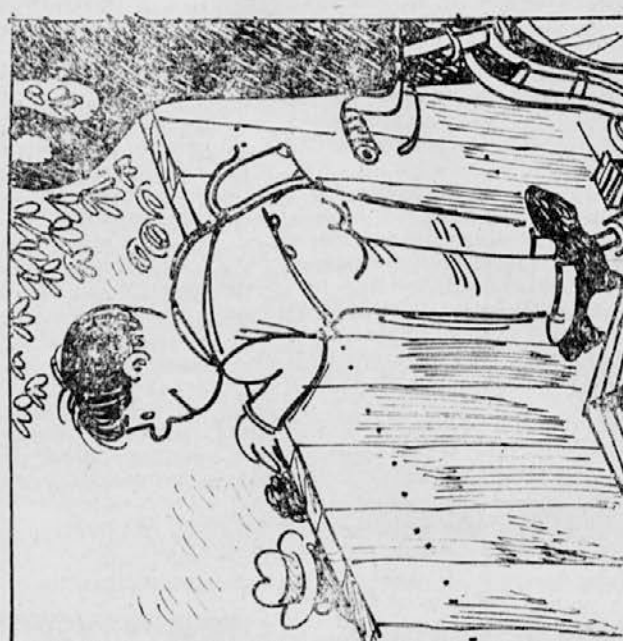

Janez je povedal, da se je o tem posvetoval z železničarjem, ki tudi ni vedel ničesar natančnega. Tako sta ugrabila, stara mama je medtem pripravila kosilo, pojedla sta — in še zmerom se nista spomnila ničesar pametnega.

7. Stara mama in njen bojni načrt
Janez stari mami natančno razložil vse o opici, prebral članek v Delu in zaključil: »Zdaj jo je treba samo še pripeljati v Ljubljano v živalski vrt — pa imam petdeset jurjev.«

»Hm,« se je zamislila stara mama. »Najbolje bi bilo, če oba sedeva na avtobus. V poldrugi uri sva tam, jo odveda in še isti dan sva spet doma.« Janez je od vesolja poskočil. »Ampak«, je rekla stara mama, »to ne

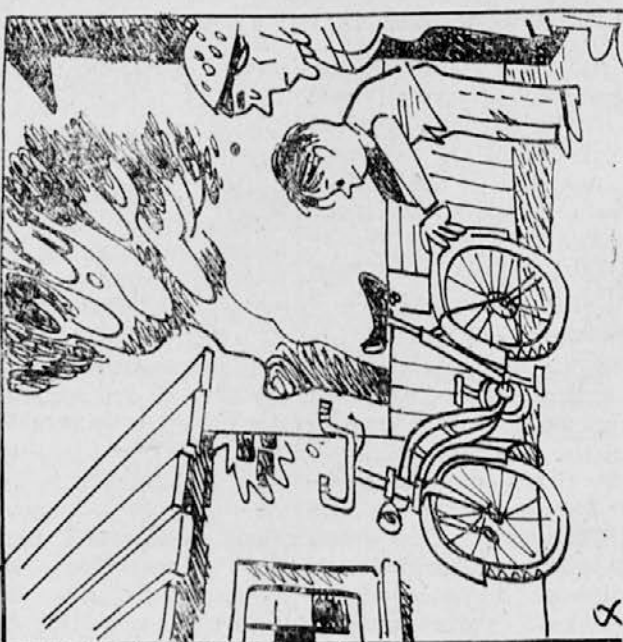

je bilo slišati tuljenje, zvonjenje in trobentanje, kakor da ne tekmujeta dve moštvi v nogometu, ampak nekaj tisoč ljudi v kričanju.

»To pa moram videti,« je rekel Janez, zapeljal je do ograj, prislonil kolo obrnjo, stopil nanj in pogledal čez. Nekaj minut je gledal igro — ko je debele izbuljili oči: med igralci se je pojavila opica. Za las podobna njegovemu bimbu. Pogledal je zabojček: bil je prazen, Bimbo je odvezal vrstico in pobegnil...

da že stotič. »Bom, stara mama,« je vdano rekel Janez. Posadil je Bimba v zaboj in privezal njegovo vrstico na vzmeti pod sedežem, zajahal kolo, pomahal — in izginil za ovinkom. »Oh, kako sem neumna, da ga pustim na tako pot,« je rekla sama sebi stara mama, jezno posmrknila v robec, se obrnila in izginila v hišo. Mesto je bilo prazno, kakor izumrlo. Zato je bilo pa na nogometnem igrišču ob ljubljanski cesti živahneje: igrali so tekmo druge zvezne lige. Z igrišča

8. Bimbo prestopi v drugo zvezno ligo
Naslednji dan je bila nedelja. Janez je zjutraj še lepo očistil kolo, pregledal zračnice in pritržil na priljažnik zabojček, zgoraj odprt. V njem bo potoval Bimbo. Stara mama mu je dala torbo z malico, termovko z vročim čajem in zemljevid, na katerem je bila točno narisana pot z vsemi postajami.
»Pazi, pazi, cesta ni domače dvorišče,« mu je rekla men-